

12. Lin, C.-Y. Augmented reality in educational activities for children with disabilities / C.-Y. Lin, H.-C. Chai, J.-Y. Wang [et al.] // *Displays*. – 2016. – Vol. 42. – P. 51–54. – DOI: 10.1016/j.displa.2015.02.004.
13. Tsikinas, S. Studying the effects of computer serious games on people with intellectual disabilities or autism spectrum disorder: A systematic literature review / S. Tsikinas, S. Xinogalos // *Journal of Computer Assisted Learning*. – 2019. – Vol. 35, No. 1. – P. 61–73. – DOI: 10.1111/jcal.12311.
14. Derks, S. Improving adaptive and cognitive skills of children with an intellectual disability and/or autism spectrum disorder: Meta-analysis of randomised controlled trials on the effects of serious games / S. Derks, A. M. Willems, P. S. Sterkenburg // *International Journal of Child-Computer Interaction*. – 2022. – Vol. 33. – Article 100488. – DOI: 10.1016/j.ijcci.2022.100488.
15. Franze, A. Immersive virtual reality is more effective than non-immersive devices for developing real-world skills in people with intellectual disability / A. Franze, T. Loetscher, N. C. Gallomarinio [et al.] // *Journal of Intellectual Disability Research*. – 2024. – Vol. 68, No. 12. – P. 1358–1373. – DOI: 10.1111/jir.13177.
16. Kagohara, D. M. Using iPods® and iPads® in teaching programs for individuals with developmental disabilities: A systematic review / D. M. Kagohara, L. van der Meer, S. Ramdoss [et al.] // *Research in Developmental Disabilities*. – 2013. – Vol. 34, No. 1. – P. 147–156. – DOI: 10.1016/j.ridd.2012.07.027.

FTAMP 14.29.29

<https://doi.org/10.51889/2960-1673.2026.86.3.005>

Құмарғали Бибінұр Қанатқызы

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, «Арнайы педагогика» БББ
магистранты, Алматы, Қазақстан

АТА-АНА МЕН ЛОГОПЕДТІҢ БІРЛЕСКЕН ЖҰМЫСЫНДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Аңдатпа. Мақалада ата-ана мен логопедтің бірлескен жұмысында цифрлық құралдарды қолданудың тиімділігі қарастырылады. Зерттеудің мақсаты – цифрлық технологиялардың логопедиялық түзету үдерісінің сабақтастығына, ата-аналардың белсенді қатысуына және балалардың байланыстырып сөйлеу тілі дағдыларына ықпалын анықтау. Зерттеу барысында әдебиеттерге шолу, теориялық талдау, педагогикалық бақылау, сауалнама, эксперимент және салыстырмалы талдау әдістері қолданылды. Қалыптастырушы экспериментте Canva ЖИ, Wordwall, LearningApps, WhatsApp/Telegram және бейнебайланыс құралдары пайдаланылды. Цифрлық құралдар арқылы ата-аналарға үй тапсырмалары, аудио-бейнематериалдар мен интерактивті жаттығулар ұсынылып, логопед тарапынан тұрақты кері байланыс берілді. Эксперимент нәтижелері төмен деңгей көрсеткіштерінің азайып, орташа және жоғары деңгей көрсеткіштерінің артқанын көрсетті. Зерттеу нәтижелері цифрлық технологияларды дәстүрлі логопедиялық

әдістермен үйлестіру ата-ана мен маман арасындағы өзара әрекетті күшейтіп, түзету жұмысының жүйелілігін арттыруға мүмкіндік беретінін дәлелдейді.

Түйін сөздер: ата-ана, логопед, цифрлық құралдар, сөйлеу тілі, байланыстырып сөйлеу тілі.

Құмарғали Бибінұр Қанатқызы

Магистрант образовательной программы «Специальная педагогика» Казахского национального женского педагогического университета, г. Алматы, Казахстан

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЦИФРОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ В СОВМЕСТНОЙ РАБОТЕ РОДИТЕЛЕЙ И ЛОГОПЕДА

Аннотация. В статье рассматривается эффективность применения цифровых инструментов в совместной работе родителей и логопеда. Цель исследования заключается в определении влияния цифровых технологий на непрерывность логопедической коррекции, активность родителей и развитие у детей навыков построения предложений и связной речи. В исследовании использовались методы обзора литературы, теоретического анализа, педагогического наблюдения, анкетирования, эксперимента и сравнительного анализа. В ходе формирующего эксперимента применялись Canva AI, Wordwall, LearningApps, мессенджеры WhatsApp/Telegram и средства видеосвязи. Родителям предоставлялись домашние задания, аудио- и видеоматериалы, интерактивные упражнения, а логопед обеспечивал регулярную обратную связь. Результаты эксперимента показали снижение доли показателей низкого уровня и увеличение показателей среднего и высокого уровней. Полученные данные свидетельствуют о том, что сочетание цифровых технологий с традиционными логопедическими методами способствует повышению системности коррекционной работы и укреплению взаимодействия между специалистом и семьей.

Ключевые слова: родители, логопед, цифровые инструменты, речь, связная речь.

Kumargali Bibinur Kanatkyzy

Master's student of the educational program «Special Pedagogy», Kazakh National Women's Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan

THE EFFECTIVENESS OF DIGITAL TOOLS IN COLLABORATIVE WORK BETWEEN PARENTS AND SPEECH THERAPISTS

Annotation. The article examines the effectiveness of digital tools in collaborative work between parents and speech therapists. The aim of the study is to determine the influence of digital technologies on the continuity of speech therapy intervention, parental involvement, and the development of children's sentence-building and connected speech skills. The study employed literature review, theoretical analysis, pedagogical observation, questionnaires, experimental methods, and comparative analysis. During the formative experiment, Canva AI, Wordwall, LearningApps, WhatsApp/Telegram messengers, and video communication tools were used. Parents received home assignments, audio and video materials, and interactive exercises, while the speech therapist provided regular feedback and methodological support. The experimental results demonstrated a decrease in low-level indicators and an increase in medium- and high-level performance. The findings suggest that combining digital technologies with traditional speech therapy methods can strengthen cooperation between parents and specialists, improve the continuity of home-based practice, and enhance the organization of corrective speech work.

Keywords: parents, speech therapist, digital tools, speech, connected speech.

Кіріспе

Қазіргі арнайы педагогика мен логопедиялық тәжірибеде түзету жұмысының нәтижелілігі маман өткізетін сабақтардың мазмұнымен ғана шектелмейді. Баланың сөйлеу дағдыларын қалыптастыру мен бекіту жүйелі қайталауды, күнделікті тілдік тәжірибені және логопед пен ата-ана арасындағы тұрақты кері байланысты талап етеді. Осы тұрғыдан ата-ананы түзете-дамыту үдерісіне белсенді қатыстыру логопедиялық көмектің сабақтастығын қамтамасыз ететін маңызды шарттардың бірі болып табылады. Алайда үй жағдайында логопед ұсынған тапсырмалардың дұрыс орындалуын бақылау, жаттығуларды түсіндіру және баланың нәтижесін жүйелі тіркеу дәстүрлі өзара әрекет формаларында белгілі бір қиындықтар туғызады. Мұндай жағдайда цифрлық құралдар маман мен отбасы арасындағы байланысты толықтыратын тиімді ресурс ретінде қарастырылады.

Қазақстандағы арнайы және инклюзивті білім беру жүйесінің көрсеткіштері мәселенің өзектілігін айқындайды. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің мәліметі [1] бойынша, 2025 жылдың басында елімізде ерекше білім беру қажеттілігі бар 235 мың бала тіркеліп, олардың 85%-ы арнайы психологиялық-педагогикалық қолдаумен қамтылған. Арнайы ұйымдар саны 504-ке дейін ұлғайып, мектептердің 90%-ында инклюзивті білім алуға жағдай жасалған. 2025 жылдың қорытындысында елімізде 537 бейінді ұйым және 1095 қолдау кабинеті жұмыс істеп, инклюзивті ортада 94 527 бала білім алған. Бұл деректер арнайы психологиялық-педагогикалық көмектің ауқымы кеңейіп келе жатқанын көрсетеді. Сонымен қатар аталған көрсеткіштер ерекше білім беру қажеттілігі бар балалардың жалпы санын сипаттайтынын және сөйлеу бұзылыстары бар балалардың жеке статистикасы ретінде қарастырылмайтынын ескеру қажет.

Цифрлық құралдарды логопедиялық жұмыста қолданудың алғышарттарын Қазақстандағы цифрландыру көрсеткіштері де растайды. Ұлттық статистика бюросының [2] 2025 жылғы зерттеуінде 21 мың үй шаруашылығы қамтылып, 16-74 жас аралығындағы халықтың 95,6%-ы интернетті пайдаланатыны, ал 92,4%-ының цифрлық сауаттылық дағдылары бар екені анықталған. Компьютерді, ноутбукты немесе планшетті пайдаланатындардың үлесі 88,2%-ды құраған. Бұл көрсеткіштер мессенджерлерді, бейнебайланысты, мобильді қосымшаларды және электрондық тапсырмаларды логопед пен ата-ана арасындағы өзара әрекетте қолдануға қажетті техникалық мүмкіндіктердің қалыптасқанын көрсетеді.

Логопед пен ата-ананың бірлескен жұмысында цифрлық құралдар бірнеше міндетті қатар шешуге мүмкіндік береді. Маман артикуляциялық, тыныс алу, фонематикалық қабылдау, сөздік қор мен байланыстырып сөйлеуді дамытуға арналған тапсырмаларды бейне, аудио немесе интерактивті материал түрінде ұсына алады. Ата-ана баланың тапсырманы орындау барысын тіркеп, нәтижесін маманға жібереді, ал логопед кері байланыс беріп, келесі тапсырмаларды баланың жетістігіне қарай бейімдейді. Нәтижесінде логопедиялық сабақ пен үй жағдайындағы жаттығу арасында сабақтастық қалыптасады.

Сонымен бірге интернетке қолжетімділіктің жоғары болуы цифрлық жұмыстың автоматты түрде тиімді болатынын білдірмейді. Нәтиже қолданылатын платформаның қолжетімділігіне, материалдың баланың жасына және сөйлеу ерекшеліктеріне сәйкестігіне, ата-ананың цифрлық құзыреттілігіне, нұсқаулықтардың түсініктілігіне және кері байланыстың жүйелілігіне тәуелді. Сондай-ақ экран уақытын реттеу, жеке деректердің құпиялылығын сақтау және цифрлық тапсырмаларды тікелей педагогикалық жұмысты алмастыратын емес, оны толықтыратын құрал ретінде қолдану маңызды.

Осыған байланысты ата-ана мен логопедтің бірлескен жұмысында цифрлық құралдарды қолданудың тиімділігін анықтау, олардың кері байланыс сапасына, үй тапсырмаларының жүйелілігіне, ата-ананың түзету үдерісіне қатысуына және баланың

сөйлеу дағдыларын бекітуіне ықпалын зерделеу ғылыми-практикалық тұрғыдан өзекті болып табылады.

Материалдар мен әдістер

Тақырып бойынша эксперименттік жұмыс Алматы қаласындағы «ВОТАМ» түзетеді дамыту орталығының базасында өткізілді. Зерттеуге сөйлеу тілі жалпы дамымаған (СТЖД) алты бала қатысты. Балалардың жасы 5-6 жас. Қатысушылардың орташа жасы – 5,3 жас.

Мақала мазмұнында ұсынылған зерттеудің мақсаты ата-ана мен логопедтің бірлескен жұмысында цифрлық құралдарды қолданудың тиімділігін теориялық және эксперименттік тұрғыдан анықтау болып табылады. Осы мақсатқа сәйкес зерттеуде келесі *сұрақтар* қарастырылды:

- ата-ана мен логопедтің өзара әрекетінде цифрлық құралдарды қолданудың негізгі бағыттары қандай?
- цифрлық технологиялар ата-аналардың логопедиялық түзету үдерісіне қатысу белсенділігіне қалай әсер етеді?
- цифрлық құралдарды жүйелі қолдану баланың үй жағдайында логопедиялық тапсырмаларды орындау сапасы мен тұрақтылығына ықпал ете ме?
- дәстүрлі және цифрлық өзара әрекет формаларын үйлестірудің қандай мүмкіндіктері бар?

Зерттеу мәселесін шешу үшін теориялық және эмпирикалық әдістер кешені қолданылды:

- *Әдебиеттерге шолу әдісі*. Ата-ана мен логопедтің бірлескен жұмысы және логопедиялық тәжірибеде цифрлық құралдарды қолдануға қатысты отандық және шетелдік ғылыми еңбектер талданды.
- *Теориялық талдау әдісі*. Ғылыми әдебиеттердегі негізгі тұжырымдар жүйеленіп, цифрлық құралдардың логопед пен ата-ана арасындағы өзара әрекетке ықпалы анықталды.
- *Эксперименттік әдіс*. Цифрлық құралдарды қолданудың тиімділігі анықтаушы, қалыптастырушы және бақылау кезеңдері арқылы тексерілді. Эксперимент СТЖД балалардың байланыстырып сөйлеу тілін дамыту мәселесіне бағытталды. (В.П. Глухов әдістемесі бойынша үш тапсырма: «Сөйлем құрастыр» әдісі, «Ертегіні баянда, «Суреттен сөйлем құра» әдісі). Әр әдіс авторлық әдістеме критерийлеріне сүйене отырып, жоғары, орташа және төмен деңгейлері бойынша бағаланды.
- *Сауалнама әдісі*. Ата-аналардың цифрлық құралдарды қолдану тәжірибесі, қолайлылығы және логопедпен кері байланысқа көзқарасы анықталды.
- *Салыстырмалы талдау әдісі*. Экспериментке дейінгі және кейінгі көрсеткіштер салыстырылып, цифрлық құралдарды қолдану нәтижесіндегі өзгерістер анықталды.
- *Статистикалық өңдеу әдісі*. Алынған сандық мәліметтер пайыздық көрсеткіштер мен салыстырмалы мәндер арқылы өңделді.

Зерттеу нәтижелері

Ата-ана мен логопедтің бірлескен жұмысы сөйлеу тілі бұзылыстарын түзетудің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Логопедиялық сабақ барысында қалыптасқан дағдылардың күнделікті жағдайда бекітілуі көбіне ата-ананың түзету үдерісіне қаншалықты жүйелі қатысатынына байланысты. Қазіргі цифрландыру жағдайында бұл өзара әрекет дәстүрлі кеңес беру шеңберінен шығып, мессенджерлер, бейнебайланыс, интерактивті платформалар, мультимедиялық материалдар және жасанды интеллект негізіндегі құралдар арқылы жүзеге асырылуда. Мұндай технологиялар логопед пен отбасы арасындағы байланысты жеделдетіп қана қоймай, тапсырмаларды баланың жеке қажеттіліктеріне сәйкес бейімдеуге мүмкіндік береді.

Отандық зерттеулерде цифрлық технологияларды инклюзивті және арнайы білім беру жағдайында қолдану білім алушының жеке мүмкіндіктерін ескеруге бағытталған құрал ретінде қарастырылады. А.Б. Шадырова мен А.Б. Дошыбеков цифрлық білім беру ортасының құрылымында платформаны, оқу мазмұнын және күтілетін нәтижені өзара байланысты компоненттер ретінде қарастырады. Авторлар цифрлық құрылғыларды жаттықтыру, оқуға көмек көрсету және білім алушының мүмкіндіктерін кеңейту мақсатында пайдалануға болатынын көрсетеді [3]. Бұл қағида логопедиялық жұмыста да маңызды: цифрлық тапсырма баланың сөйлеу әрекетін алмастырмай, белгілі бір тілдік дағдыны қайталап орындауға, бекітуге және бақылауға мүмкіндік беруі тиіс.

Ата-анамен тұрақты қарым-қатынас орнату мәселесі отандық зерттеулерде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдау тұрғысынан да қарастырылады. Р. Керимбаева және авторлар отбасыға жүйелі психологиялық-педагогикалық қолдау қажет екенін көрсетіп, қолдау формаларының қатарында қашықтан өзара әрекеттесу технологияларын да атап өтеді [4]. Логопедиялық тәжірибеде мұндай тәсіл ата-ананың маманнан тек дайын тапсырма алуымен шектелмей, тапсырманы орындау барысы бойынша кеңес алып, баланың нәтижесін аудио немесе бейне форматында ұсынып, жедел кері байланыс алуына мүмкіндік береді.

Ресейлік зерттеушілер О.А. Козырева және әріптестері ақпараттық-коммуникациялық технологияларды дәстүрлі түзету-логопедиялық әдістерді толықтыратын құрал ретінде сипаттайды. Авторлар цифрлық материалдарды байланыстырып сөйлеуді дамыту, көрнекілікті күшейту және баланың оқу әрекетіне қызығушылығын қолдау мақсатында пайдалануға болатынын көрсетеді [5].

Шетелдік зерттеулерде цифрлық өзара әрекет әсіресе telepractice, яғни қашықтан логопедиялық қолдау аясында кеңінен зерттелген. M.R. Snodgrass және әріптестері онлайн технологияларды ата-аналарды оқыту мен коучинг жүргізудің құралы ретінде қарастырып, логопедтің ата-анаға баланың коммуникациялық дағдыларын дамыту стратегияларын үйретуіне мүмкіндік беретінін негіздейді [6]. Зерттеуде телепрактика ата-ананы түзету жұмысының белсенді қатысушысына айналдыратын модель ретінде сипатталған.

Осы бағыттағы L.H. Finestack және әріптестерінің зерттеуінде логопед пен ата-ана арасындағы қашықтан жұмыс «үйрету – үлгі көрсету – бағыттау – нәтижені талдау» қағидасымен ұйымдастырылған. Авторлар ата-ананың маман басшылығымен коммуникациялық стратегияларды үй жағдайында қолдануы жүзеге асырылуы мүмкін екенін және мұндай формат ата-ана мен маман арасындағы жүйелі өзара әрекетті қамтамасыз ететінін көрсетеді [7].

Осы зерттеулерді талдау цифрлық құралдардың негізгі педагогикалық құндылығы жеке платформаның өзінде емес, логопед – ата-ана – бала арасындағы тұрақты кері байланысты ұйымдастыруында екенін көрсетеді. Сондықтан цифрлық технологияларды дәстүрлі логопедиялық әдістермен үйлестіріп, тапсырмаларды баланың сөйлеу мүмкіндіктеріне сәйкес таңдау және ата-анаға нақты әдістемелік нұсқаулық беру олардың нәтижелі қолданылуының негізгі шарты болып саналады.

Жүргізілген зерттеу жұмысының нәтижелері бойынша зерттеуге алынған балалардың байланыстырып сөйлеу тілінің бастапқы деңгейі төмендегі нәтижелерді көрсетті:

Кесте 1 – Анықтаушы эксперимент нәтижелері

Зерттеу әдісінің атауы	Төмен деңгей	Орташа деңгей	Жоғары деңгей
Сөйлем құрастыр	50%	40%	10%
Ертегіні баянда	60%	40%	-
Суреттен сөйлем	60%	30%	10%

кұра			

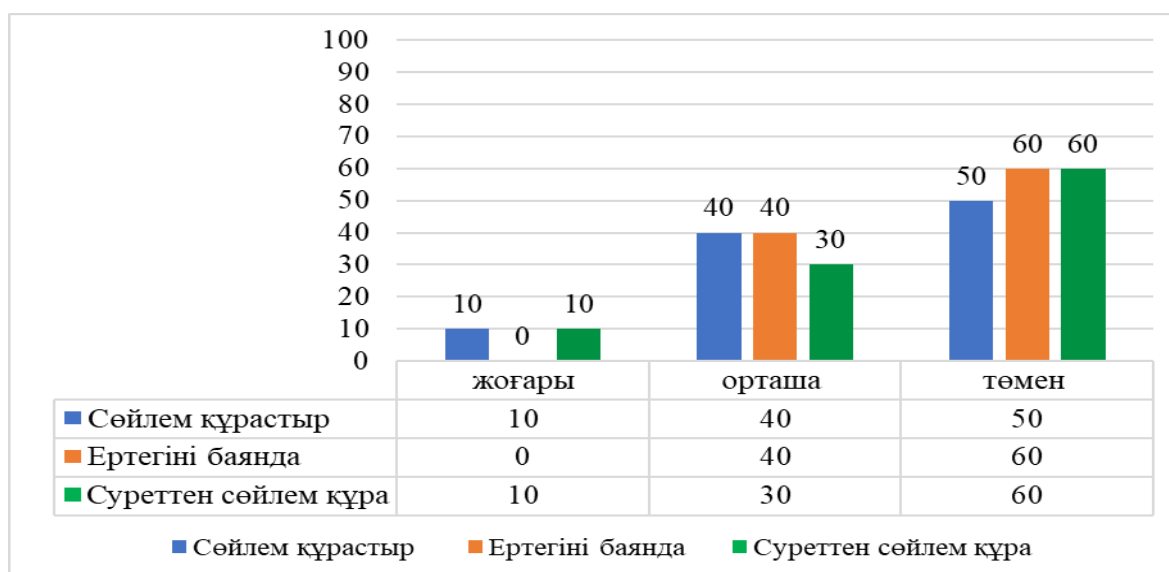
Анықтаушы эксперимент нәтижелері балалардың сөйлеу дағдыларының басым бөлігінде төмен және орташа деңгейдің басым екенін көрсетті. «Сөйлем құрастыр» тапсырмасы бойынша балалардың 50%-ы төмен, 40%-ы орташа, тек 10%-ы жоғары деңгей көрсетті. Бұл балалардың өз ойын грамматикалық тұрғыдан дұрыс және толық сөйлем түрінде құрастыруда қиындықтары бар екенін аңғартады.

«Ертегіні баянда» тапсырмасында төмен деңгей көрсеткіші 60%-ды, орташа деңгей 40%-ды құрады, ал жоғары деңгей анықталмады. Бұл нәтиже балалардың оқиға желісін ретімен жеткізу, негізгі мазмұнды сақтау және байланыстырып баяндау дағдылары жеткілікті қалыптаспағанын көрсетеді.

«Суреттен сөйлем құра» тапсырмасы бойынша да төмен деңгей 60% болды, орташа деңгей 30%-ды, жоғары деңгей 10%-ды құрады. Демек, балалардың сурет мазмұнын түсініп, оны сөйлем арқылы жүйелі жеткізуінде сөздік қорды қолдану, сөйлем құрылымын сақтау және ойды байланыстыра білдіру жағынан қиындықтар байқалды.

Жалпы, анықтаушы эксперимент нәтижелері бойынша төмен деңгейдің 50-60% аралығында басым болуы, ал жоғары деңгейдің 0-10% ғана болуы балалардың сөйлем құрастыру және байланыстырып сөйлеу дағдыларын мақсатты түрде дамыту қажеттігін көрсетті. Алынған нәтижелер кейінгі қалыптастырушы эксперимент барысында арнайы ұйымдастырылған логопедиялық жұмыстарды және ата-анамен бірлескен цифрлық қолдау құралдарын қолданудың қажеттілігін негіздейді.

Зерттеудің анықтаушы эксперимент кезеңінің нәтижелері бойынша төмендегі диаграмма ұсынылады:

Сурет 1 – Анықтаушы эксперимент нәтижелері

Әрі қарай зерттеу контенті қалыптастырушы экспериментпен жалғасты. Қалыптастырушы экспериментке СТЖД бар балалар және олардың ата-аналары қатысты.

Қалыптастырушы эксперименттің мақсаты ата-ана мен логопедтің бірлескен жұмысында әртүрлі цифрлық технологияларды үйлестіре қолдану арқылы балалардың сөйлем құрастыру және байланыстырып сөйлеу дағдыларын дамыту болды. Эксперимент барысында логопедиялық сабақта орындалған жұмыстар ата-ананың қатысуымен үй жағдайында жалғастырылып, цифрлық құралдар тапсырма беру, кері байланыс орнату және нәтижені бақылау үшін пайдаланылды.

Ата-ана мен логопед арасындағы тұрақты байланыс *WhatsApp* немесе *Telegram* мессенджерлері арқылы жүргізілді. Логопед ата-аналарға апталық тапсырмаларды, қысқа нұсқаулықтарды, аудио және бейнематериалдарды жіберіп отырды. Ата-аналар баланың тапсырманы орындауын аудио немесе бейне түрінде тіркеп, логопедке кері байланыс ретінде жолдады. Қажет болған жағдайда Zoom немесе Google Meet арқылы қысқа онлайн-кеңестер ұйымдастырылып, тапсырмаларды орындау тәсілдері түсіндірілді. Аталған онлайн кеңес беру қызметі аптасына бір рет өткізілді. Мұнда тек кеңес беру ғана емес, ортақ жоспар құру да іске асырылды.

Қалыптастырушы эксперимент барысында бірнеше цифрлық құрал кешенді түрде қолданылды. Canva ЖИ арқылы тақырыптық суреттер мен цифрлық карточкалар дайындалды. Wordwall және LearningApps платформаларында интерактивті сөйлеу тапсырмалары ұйымдастырылды. WhatsApp/Telegram мессенджерлері арқылы ата-аналарға тапсырмалар, аудио және бейнематериалдар жіберіліп, орындалған жұмыстар бойынша кері байланыс алынды. Қажет жағдайда Zoom немесе Google Meet арқылы онлайн-кеңес жүргізілді.

Эксперимент барысында цифрлық құралдар бір-бірін алмастыратын емес, бірін-бірі толықтыратын құралдар жүйесі ретінде қолданылды. Canva ЖИ көрнекі материалдарды жедел дайындауға, Wordwall және LearningApps интерактивті жаттығулар ұйымдастыруға, мессенджерлер күнделікті кері байланыс орнатуға, ал бейнебайланыс ата-аналарға әдістемелік кеңес беруге пайдаланылды. Осылайша логопедиялық сабақ, үй тапсырмасы және ата-анамен жұмыс өзара сабақтасқан түрде ұйымдастырылды.

Қалыптастырушы эксперимент алты ай көлемінде өткізіліп, нәтижелерін бағалау үшін қорытынды эксперимент ұйымдастырылды. Онда келесі нәтижелер алынды:

Кесте 2 – Қалыптастырушы эксперимент нәтижелері

Зерттеу әдісінің атауы	Төмен деңгей	Орташа деңгей	Жоғары деңгей
Сөйлем құрастыр	40%	50%	10%
Ертегіні баянда	40%	50%	10%
Суреттен сөйлем құра	50%	30%	20%

Қалыптастырушы эксперимент нәтижелерін анықтаушы кезең көрсеткіштерімен салыстыру балалардың сөйлеу дағдыларында оң өзгерістер болғанын көрсетті. «Сөйлем құрастыр» тапсырмасында төмен деңгей 50%-дан 40%-ға төмендеп, орташа деңгей 40%-дан 50%-ға артты. Жоғары деңгей 10% көрсеткішінде сақталды. Бұл балалардың бір бөлігінің төмен деңгейден орташа деңгейге ауысқанын байқатады.

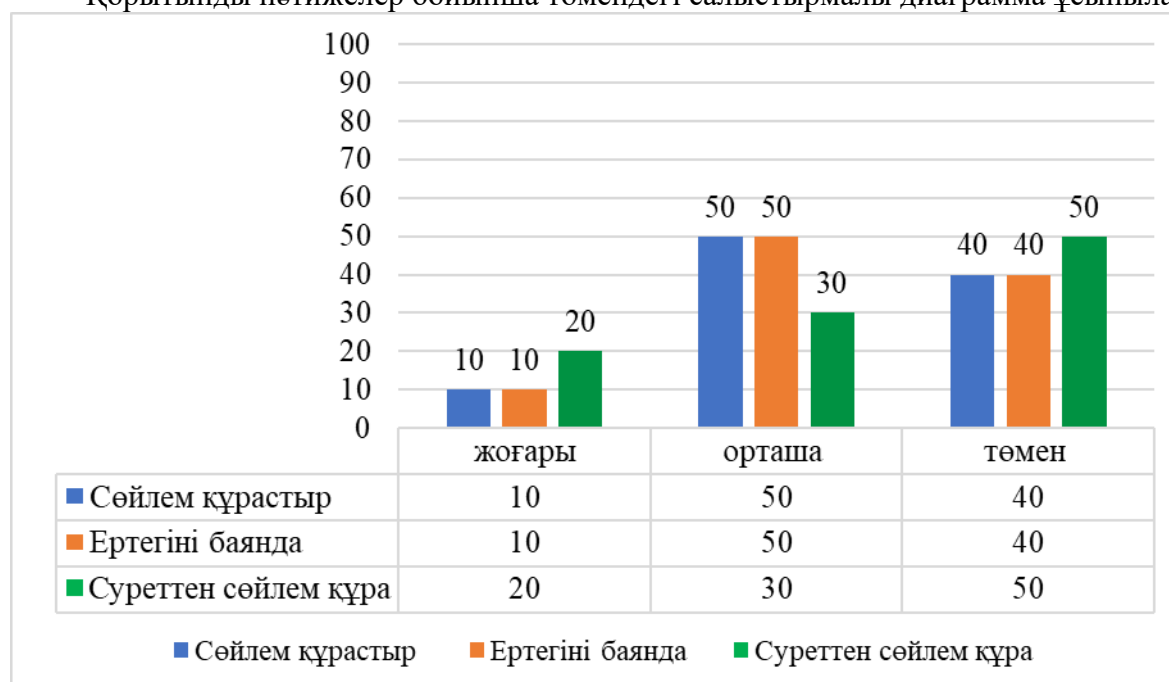
«Ертегіні баянда» тапсырмасында өзгеріс айқынырақ болды: төмен деңгей 60%-дан 40%-ға дейін төмендеді, орташа деңгей 40%-дан 50%-ға өсті, ал анықтаушы кезеңде болмаған жоғары деңгей 10%-ға жетті. Бұл балалардың оқиға желісін ретімен жеткізуі мен байланыстырып сөйлеу дағдыларында ілгерілеу бар екенін көрсетеді.

«Суреттен сөйлем құра» тапсырмасында төмен деңгей 60%-дан 50%-ға төмендеп, орташа деңгей 30% деңгейінде сақталды, ал жоғары деңгей 10%-дан 20%-ға артты. Демек, сурет мазмұны бойынша сөйлем құрастыруда жоғары нәтиже көрсеткен балалар үлесі көбейген.

Салыстырмалы талдау барысында барлық тапсырмаларда төмен деңгей көрсеткіштерінің 10–20 пайыздық тармаққа азайғаны, ал орташа және жоғары деңгей көрсеткіштерінің өскені байқалды. Ең елеулі өзгеріс «Ертегіні баянда» тапсырмасында анықталды. Бұл қалыптастырушы кезеңде ата-ана мен логопедтің бірлескен жұмысында

қолданылған цифрлық құралдардың балалардың сөйлем құрастыру және байланыстырып сөйлеу дағдыларын дамытуға оң ықпал еткенін көрсетеді.

Қорытынды нәтижелер бойынша төмендегі салыстырмалы диаграмма ұсынылады:

Сурет 2 – Қалыптастырушы эксперимент нәтижелері

Талқылау

Зерттеу нәтижелері ата-ана мен логопедтің бірлескен жұмысында цифрлық құралдарды жүйелі қолдану балалардың сөйлем құрастыру және байланыстырып сөйлеу дағдыларының оң динамикасына ықпал еткенін көрсетті. Қалыптастырушы эксперименттен кейін төмен деңгейдегі көрсеткіштердің азаюы және орташа, жоғары деңгей үлесінің өсуі цифрлық қолдаудың түзету жұмысының сабақтастығын күшейткенін аңғартады.

Бірлескен жұмыс жағдайында тұрақты орындалуымен және ата-ананың түзету үдерісіне белсенді қатысуымен байланысты. Canva ЖИ, Wordwall, LearningApps, мессенджерлер және бейнебайланыс құралдары тапсырмаларды көрнекі, қолжетімді және жедел ұсынуға мүмкіндік берді. Сонымен қатар логопедтің тұрақты кері байланысы ата-ананың тапсырмаларды дұрыс ұйымдастыруына және баланың жеке ерекшеліктеріне сәйкес жұмысты түзетуге жағдай жасады.

Сонымен бірге алынған нәтижелерді тек цифрлық құралдардың әсерімен түсіндіру жеткіліксіз. Нәтижеге ата-ананың белсенділігі, тапсырмалардың жүйелілігі, баланың бастапқы сөйлеу деңгейі және логопедтің әдістемелік қолдауы да әсер етеді. Сондықтан цифрлық технологиялар дербес түзету құралы емес, логопед пен ата-ана арасындағы өзара әрекетті күшейтетін қосымша педагогикалық ресурс ретінде қарастырылуы тиіс.

Жалпы, зерттеу нәтижелері цифрлық технологияларды дәстүрлі логопедиялық жұмыспен үйлестіре қолдану ата-ана мен маман арасындағы байланысты тұрақтандырып, баланың үй жағдайындағы сөйлеу тәжірибесін жүйелі жалғастыруға мүмкіндік беретінін көрсетті.

Қорытынды

Зерттеу нәтижелері ата-ана мен логопедтің бірлескен жұмысында цифрлық құралдарды қолдану түзету үдерісінің жүйелілігін арттыратынын көрсетті. Қалыптастырушы

эксперименттен кейін балалардың сөйлем құрастыру және байланыстырып сөйлеу дағдыларында оң өзгерістер байқалды. Canva ЖИ, Wordwall, LearningApps, мессенджерлер және бейнебайланыс құралдары ата-анамен тұрақты кері байланыс орнатуға, үй тапсырмаларын тиімді ұйымдастыруға және логопедиялық жұмысты жалғастыруға мүмкіндік берді. Сондықтан цифрлық технологияларды дәстүрлі логопедиялық әдістермен үйлестіре қолдану ата-ана мен маманның бірлескен жұмысының тиімділігін арттыратын маңызды құрал болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. <https://www.gov.kz>
2. <https://stat.gov.kz/>
3. Шадырова, А. Б. Возможности применения цифровых технологий педагогами в инклюзивном образовании / А. Б. Шадырова, А. Б. Дошыбеков // Вестник КазНПУ имени Абая. Серия: Педагогические науки. – 2026. – Т. 89, № 1. – С. 196–204. – DOI: 10.51889/2959-5762.2026.89.1.019.
4. Керимбаева, Р. Проблемы психологического сопровождения родителей детей с особыми образовательными потребностями в условиях инклюзивного образования / Р. Керимбаева, А. Сыздыкбаева, М. Оспанбаева [и др.] // Вестник КазНПУ имени Абая. Серия: Психология. – 2026. – Т. 86, № 1. – С. 355–366. – DOI: 10.51889/2959-5967.2026.86.1.033.
5. Козырева, О. А. Информационно-коммуникационные технологии в работе учителя-логопеда / О. А. Козырева, Т. В. Варфоломеева, Т. Г. Юдина, Н. Б. Борисова // Ребёнок и общество. – 2025. – № 1. – С. 58–65.
6. Snodgrass, M. R. Telepractice in Speech–Language Therapy: The Use of Online Technologies for Parent Training and Coaching / M. R. Snodgrass, M. Y. Chung, M. F. Biller [et al.] // Communication Disorders Quarterly. – 2017. – Vol. 38, No. 4. – P. 242–254. – DOI: 10.1177/1525740116680424.
7. Finestack, L. H. Feasibility of a Proactive Parent-Implemented Communication Intervention Delivered via Telepractice for Children With Classic Galactosemia / L. H. Finestack, N. Potter, M. VanDam [et al.] // American Journal of Speech-Language Pathology. – 2022. – Vol. 31, No. 6. – P. 2527–2538. – DOI: 10.1044/2022_AJSLP-22-00107.

МРНТИ:14.29.29

<https://doi.org/10.51889/2960-1673.2026.86.3.008>

О.В. Завалишина¹, С.М. Махмутова²

¹кандидат педагогических наук, доцент

²Магистрант 2 курса, по специальности 7М01906-Специальная педагогика: Инклюзивное образование, КазНПУ имени Абая, город Алматы

sabinamahmutova03@gmail.com

**МЕТОДИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ РАЗВИТИЯ АКТИВНОГО СЛОВАРНОГО ЗАПАСА У
УЧАЩИХСЯ 3 КЛАССА С ОНР IV УРОВНЯ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ
ЯЗЫКУ**

Аннотация. В статье рассматривается проблема развития активного словарного запаса английского языка у учащихся 3 класса с общим недоразвитием речи (ОНР) IV уровня. Актуальность исследования обусловлена необходимостью адаптации содержания и